

POKROK PUBLISHING CO.

vydáva
POKROK ZÁPADU
a místní vydání
v Oretu pro Saline okres, Neb., ve Schuyler a Clarkson pro Colfax okres, Neb., ve Wilson, Kans., pro stát Kansas, v Cedar Rapids, Ia., pro stát Iowa, v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesotu a v Tyndall, S. D., pro státy South a North Dakotu.

Podpisné:
Pro Spojené Státy \$1.50. Pro Kanadu \$2.00. Do Evropy \$2.50 ročně.

Zásilky peněžní dějte se pomocí peněžních poukázek (Money Orders), expresních poukázek (Express Money Orders), bankovních poukázek (Bank Draft), anebo v registrovaném dopise. Oznamujete-li své přestěhování, udejte starou i novou adresu.

Dopisy z kruhů členstva ochotně uveřejníme. Musí být slušné, psané bez úmyslu někoho osobně pokážditi a podepsány plným jménem, ať již má být v redakci utajeno, anebo s dopisem uveřejněno.

V Německu musí být opravdu vše, když vláda nařídila zrušení výroby piva o čtyřicet procent.

Americké Němce mrzí nejvíce dvě věci — že ještě není kaiser v Paříži a že Strýček Sam nemůže pochopit, proč měl by kaiserovi upravovat cestu do Londýna.

Teprve když co chvíli usměje se nebo zamračí se na nás nějaká povědomá fyziognomie z anglických listů omažských, uvědomíme si, co znamenatých lidí mezi sebou máme!

Český národ, jenž nucen jest mlčet ve stínu bodáků, má přitomně tolik mluvčích za hranicemi, že skoro vzduch se nás obává, že — příliš mnoho mluví.

Podnikavost u denníků jest chvalitebnou věcí, ale když někdo jest poslán do Srbska jako ošetřovatel s lékařskou družinou a za to placen, ani ten nejpodnikavější žurnál neměl by si z něho dělati "válečného zpravodaje".

Čechy v Americe již zajímá všecko, co se děje přitomně ve vlasti a mezi krajany našimi za hranicemi, avšak v dopisech určených pro veřejnost mělo by býti dbáno více pravdy a méně senzacnosti.

Když se vdova po básníku a humoristovi Robertu Burdettovi dostavila na jeho pohřeb v blízkých šatech, psaly o tom noviny v celé zemi, ale že nosení tak zvaného vdovského smutku jest vlastně pozůstatkem barbarského zvyku, nikomu ani na mysl nepřijde.

Kdyby asi týden popřály noviny hlasu žen, jež své syny, manžely a otce nuceny jsou posílati na evropské válečné jatky, brzy bychom zvěděli pravdu o tom "válečném nadšení" v Německu a konečně i v jiných zemích, které krvácejí za ty, kdož ještě neobtěžovali ani kapku své drahocenné krve.

Celý rozdíl mezi Osvětou a Národní Tiskárnou a námi jest pouze ten, že redaktor Pokroku Západu po celých šest měsíců pro vše českého národa poctivě, nezájstně a obětavě pracoval, kdežto Osvěta a Národní Tiskárna po celý ten čas dělaly si z neštěstí českého národa reklamou pro svůj byznys.

Když česko-americký list, jediný ze všech v celé Americe, který neváhal využívat neštěstí českého národa pro svojí obchodní reklamou, obviňuje někoho, že svojí poctivou, nezájstnou prací chce se "dostat do popředí" — těžko říci, zdali jest to větší darebáctví nebo bláznovství!

I takový vynikající Němec, jako jest Dr. Kuno Franke, hlava germánského muzea při universitě Harvardské, jehož sympathie v této válce jsou na straně Německa, spatřuje v ústí amerických Němců o zákaz vývozu válečného materiálu, pokus o stržení naší země do straně války evropské. Ale když proti tomu protestuje redaktor Pokroku Západu, jest to všecko jenom proto, aby dělal příkory Národní Tiskárně a Osvětě, které tolik čítí s českým národem, že v rozhodné chvíli spojily se s Němci, již do celého světa hlásali, že za tři měsíce udolali by

spojence, kdyby Spojené Státy zakázaly vývoz válečného materiálu!

Netřeba, milý p. F. Z. z Belle Plaine, Ia., žádných protestů proti tomu, zda nějaký časopis neb organizace mají "ovládati" sbírky pro český národ, neboť o to "ovládání" aspoň nám se nejednálo a nejedná a lidé svobodomyšlní měli by vždycky vyslechnouti druhou stranu, nežli úsudkem pronosou, ale jest třeba protestovat proti úsilí amerických Němců o stržení Spojených Států do války proti Anglii, neboť v tom případě bylo by rázem odzvoněno celé politické a osvobodovací akci amerických Čechů v zájmu našeho národa ve vlasti. Redaktor Pokroku Západu se ozval a protestoval, když bylo třeba protestovat a tím konal svoji vlasteneckou povinnost jako Čech i jako Američan a žádné nadávání a tupení a páchní sebe většího darebáctví proti jeho osobě od konání této povinnosti jej nezastřeší a ani krok neustoupí od zaujatého stanoviska, že veřejné sbírky mají být veřejností tím neb oním způsobem kontrolovány. Co uznává se za jediné správné v New Yorku, Clevelandu, Chicagu, Cedar Rapids a jiných českých osadách, snad by bylo správné též v Omaze, a pokud vidíme, české časopisy ve jmenovaných městech sloupe své akci sbírkové neuvěřivě, poněvadž sbírky kontrolují veřejná tělesa a nikoli vydavatelstva listů.

ČINNOST AMERICKÝCH NĚMCŮ.

Kdyby američtí Němci byli schopni klidného přemýšlení a spoň na pět minut, uvědomili by si, jak svojí agitací škodí sobě a všem přístěhovalcům v této zemi. Němci, kteří až dosud byli zvyklí snadno vítězit, patrně ztratili tentokrát hlavu, a když pro svoji věc nemohou získati sympathie amerického národa a činně zasáhnutí naší vlády do evropského konfliktu po jejich boku, chtějí si to vyhroutiti.

Svoji pravou tvář ukázali na veliké "neutralitní" schůzi ve Washingtonu, D. C., kde přijali šest resolucí a mezi nimi i tuto:

"Zavazujeme se jednotlivě a společně podporovati jenom takové kandidáty pro veřejný úřad, bez ohledu na stranu, která položí americké zájmy nad ony každé jiné země a která budou pomáháti ve vymytí všech nepatřičných cizích vlivů z amerického života."

Už stylisování této resoluce dokazuje, že američtí Němci nejsou v pravé míře. Oni, vzhledem k tomu, v jakém světle ukázali své "američanství," jsou zrovna povoláni, aby požadovali vymytí všech cizích vlivů z amerického života.

To se asi kaiser zasmál, když tu podášenou resolucí četl. Kdyby vše nebyla vážná, zasloužila by sotva něco jiného, nežli se směšněti. Avšak vše ve skutečnosti jest velmi vážná a toto vyhroutění hrstky Němců stamilionového národa, bude mít za následek hnutí odvetné. Ozve-li se v americké politice opětné heslo "Jenom Američané na straně", o no si najde více stoupenců než kdykoli v minulosti, neboť tentokrát nativisté budou mít na očích, na tu "loyalitu" amerických Němců, jak již osvědčili v této kritické době. Tím budou trpět nejenom Němci, ale všechny národnosti přístěhovalé, i my Češi. Že se stamilionový národ nedá terrorisovati dvanácti miliony Němců, na to mohou vřítí jed.

Měli jsme v úmyslu citovati více amerických časopisů, které tuto činnost Němců ostře kritizují a zahrnují, ba některé z nich neváhají říci, že má blízkou podobnost volezradě, ale na místě toho uvedeme, co o té akci amerických Němců soudí jeden z nejvýznamnějších jejich mužů v této zemi, prof. Dr. Kuno Franke, hlava germánského muzea na universitě Harvardské. V dopise zasláném kongresníku Richardu Bartholdtovi, v němž odmítá účast na zahájení hnutí, Dr. Franke po prohlášení, že jeho sympathie v této válce jsou úplně na straně Německa, pokračuje:

"Avšak při svých německých sympatiích nesmím zapomenouti svých povinností jako amerického občana. Věřím, že bylo by pro mě tím mým povinností jako amerického občana, kdybych sůstastil se na propagandě, jejíž účelem je donutiti naši vládu k zaujetí ne-

přátelského stanoviska vůči Anglii. Váš oběžník mluví o Anglii jako "arcinepříteli Ameriky." Volá po "novém prohlášení neodvislosti," jež "vymytí má všechny nepatřičné vlivy z našeho amerického života." A protestuje "proti dalšímu obehodu ve zbraních a válečném materiálu, čímž ve skutečnosti naše země se postavila bokem Anglie." Nepřejí si zdůrazniti ten fakt, že zákaz vývozu zbraní a válečného materiálu byl by celkem bezvýsledným. Zbraně a jiný válečný materiál, kdyby vláda naše zakázala jejich vývoz, mohly by být zaslány z této země do Havany, neb do Vigo, neb do některého jiného neutrálního přístavu a dostaly by se na místo svého určení odtažtými bez závad. Co chce zdůrazniti jest, že uskutečnění takového zákazu nevyhnutelně přivedlo by naši vládu do konfliktu s Anglií a mohlo by nás vehnati do války s Anglií. — Jako člověk německé krve mohl bych vítati pomoc, již dostalo by se Německu takovým konfliktem mezi Spojenými Státy a Anglií. Avšak jako americký občan nemohu podporovati hnutí, jež by přivedlo všechny hrůzy války do naší vlastní země. Co pokládám za svoji povinnost podporovati, jako americký občan, jest směr, který se drží přesně v hranicích nynějších uznávaných pravidel neutrality, ačkoli tento směr, k němuž škrce okolnosti, nad nimiž Spojené Státy nemají kontroly, v praktici působí na prospěch Anglie a na škodu Německa." Potud dr. Franke.

Možná, že i mezi našimi čtenáři byli někteří, již se domnívali, že jsme zvoľičovali nebezpečí, když jsme tvrdili, že úsilí Němců směruje k stržení Spojených Států do války. Hlavně z té příčiny uvedli jsme úsudek Němce, jednoho z nejprůběžnějších v zemi, jehož sympathie jsou úplně na straně Německa v této válce, ale zároveň Němce vědomého povinností a závažků amerického občanství, na něž většina amerických Němců ve svém fanatismu zapomněla.

Zajímavý jest, že i dělnické časopisy německé v této zemi jsou proti snahám organizace, jež byla založena ve Washingtoně a šíří se mezi Němci po celé zemi.

Tak na příklad chieagský Arbeiter Zeitung dávno již odsoudil německý "mordpatriotismus" a new-yorský Volkszeitung pravníkuje ono hnutí jako "nebezpečnou agitaci," jež "směřuje k stržení Spojených Států do války s Anglií." Dále praví Volkszeitung, že "pod pokryteckou zámlinkou zachovávají americké neutrality, tato organizace ve skutečnosti by ji ohrozila" a z té příčiny vyzývá "každého německo-amerického dělníka v této zemi, postaviti se proti tomuto hnutí s celou svojí silou."

Ve Fatherlandu p. Sylvester Viercek čte hotové prohlášení války celému americkému národu, totiž neněmecké části jeho, že pří Němci ukážou svou, kdož nejsou s nimi, zač je toho loket, avšak anglický tisk klidně odpovídá, že budou to Němci, kteří v koncích spláchnou nad vydělkem a že ten bojkot, jaký oni prohlašují, bude znamenati hlasy pro každého, jenž bude dán na černou listinu.

New York World věnuje celý článek americkým Němcům, kde praví:

"Kongr. Bartholdt a jeho druhové nedonášejí nikterak Německu a sami sobě nadměru škodu svou pro německou propagandu. Když vyhrazejí zavřívě Německa k volebnímu osudu a učiní vše Německa otázkou v americké politice, zahrávají si s dynamitem. Americký národ nebude trpěti takovou kampaň vizáctví, a hlavními trpěti budou němečtí Američané, kteří již vymyslíli. Německu jest jedinou zemí, sůstastnou v nynější válce, které ohrajo si oficiálně za úkol vyráběti americké mince. Jest jedinou válčejí mocí, která si vydružuje náhodou v Spojených Státech, aby podněcovali veřejné mínění proti jiným válečným mocem, s nimiž jsme v přátelství. Jediný cizí živel v této zemi, jenž napadá presidenta Spojených Států a snaží se zastrážiti vládu Spojených Států, jest živel německý, a taková věc snadno přechází míru.

Jestli dlouho potom, až válka bude skončena, Bartholdt a jeho druhové budou musít žiti v této zemi. Málokterý z nich vrátí se dobrovolně do Německa, aby pomohl spíše náklad na konflikt.

Jejich skutečné zájmy jsou ve směně ve Spojených Státech, a čím dříve smíří se s tím faktem, že jsou Američany, tím lépe pro ně. Ať jest jejich citové pouto k vlasti jakékoli, vítězství Německa by jim nepomohlo a porážka Německa nemohla by jim uškoditi. — Když vedou válku proti presidenta Spojených Států, proti kongresu Spojených Států, a proti všeobecnému blahu Spojených Států, vedou válku sami proti sobě. Jest škoda, že Carl Schurz není na živě, aby hlásal trochu zdravého rozumu oněm německým Američanům, kteří podlehlí pangermánské propagandě a kteří následují takové slepé vůdce, jakými jest zastupce Bartholdt a Dernburg. — Bartholdt byl by jim mohl říci, že když podnikají organizování pangermanismu v politickou stranu, přivolávají odvetu, která tžší přestane, až mír bude podepsán.

"Americký národ nebude dlouho trpěti, aby cizinci mlsali se do jeho domáckých záležitostí. Nestřípi, aby americké zájmy obětovány byly cizím privilegím. Nedovolí, aby mír a bezpečnost Spojených Států byly ohroženy cizí propagandou ve prospěch cizích států, který se zapletl do světové války. Jestliže Bartholdt a jeho druhové toho nechápu, pak jich litujeme, neboť si připravují těžké chvíle."

Toto asi správně vyjadřuje smýšlení nesmírně většiny amerického lidu a nehorší jest, že Němci, svým fanatismem a svým zapomenutím se nad americký občanstvím, připravují těžké chvíle všem přístěhovalcům, jimž snad po celá desetiletí bude zápasiti s oživeným silným proudem nativistickým.

BUDOUCNOST AMERIKY.

Pohlížíme-li na evropské pole krve, děkujeme mimoděk osudu, že osud nás samy neb rodiče naše zavál do této země. Snad takový pocit bude nazván sobectvím a opravdu jest tím v jistém smyslu, a kdyby národ náš krvácel za svoji svobodu, za svoji lepší budoucnost, povinnost naší vůči němu byehom nevyplnil peněžitou obětavostí — povinnost v takovém případě žádala by více. Než jak věci jsou, národ náš krvácel za dynamitu, jež nebyla mu nikdy přínovou, krvácel za cizí zájmy a sotva můžeme mu pomáhati jinak, nežli podporou hmotnou, a to jak akce lidumilné tak politické, a působením na veřejné mínění vhodnými prostředky v jeho zájmu.

Zatím co Evropa zahalena jest dýmem z bojů, nad Amerikou jasná obloha se klene, mieněné však v dáli objevují se těžké, zlověstné mraky. Čeká na Ameriku, na Nový Svět, to, co Evropa dříve prodělala — industriální bouře, náboženské spory, plemeně a národnostní války? A opravdu, všimneme-li si blíže, jak i zde velikou živelnou silou vyburcováno bylo z domnělého spánku vědomí národnostní evropskou válkou, jak hrozí se zavřívě otázky a zájmy národnostní do politiky této země, co jiného můžeme očekávati, nežli vášnivě boje a spory?

A jest tu dosud nerozluštěný problem plemenný. Jest to pouze přirozeno, že živel černoský postupem času bude se hlásiti o svá práva, jež jsou mu upřrána ve státech jižních, že bude požadovati poměrně zastoupení ve sborech zákonodárných a v úřadech vůbe. Uznají běloši tyto aspirace černoského živu, změni úplné svůj dosavadní názor o černosku, jež pokládají za méněcenné, s nimiž vůbe každému styku společenského se vyhýbají, neb budou si brániti svoji nynější svrchovanost?

Při dosavadním systému výroby Amerika bude zemí těch nejostřejších rozdílů společenských, nebude zde vůbe žádného maloprávnyslu ani malobehodu a tím žítí se bude propast mezi výrobcí a těmi, kdož výrobu ovládají. Stejně zde vznikne, a snad dříve nežli se naděje, problem agrární. Otázka ohájení poučného živilu jest stále tžší a obtížnější k rozluštění pro městské dělnictvo a stále obtížnější bude pomoci si k půdě a strojům k obdělávání této.

Stejná hroznivý jest problem náboženský, ba hroznější nežli kterýkoli z těch, o nichž jsme se zmínili, neboť v náboženských sporech víceko jednáni diktuje váleč a předsudek, jež úplně u-

mlčí hlas zdravého rozumu. Když náboženská nesnášenlivost má již za následek vraždy, jako se stalo v těchto dnech v Marshall, Tex., neb násilnosti, jako spáchána byla před několika měsíci na Rev. Spurgeonovi v Denver, jest vše velmi vážná. Tato země, a taková různost věr, náboženských vyznání a církví, nemá-li se státí hotovým středověkým peklem pro její obyvatele, musí zůstatí zemí náboženské svobody. Lidé, kteří osvědčí takovou náboženskou bláznovost, že hotoví jsou vražditi jinověrce neb páchatí na nich násilnosti, měli by být tak příkladně potrestáni, aby jim zášla chuť na obnovování středověku v tomto dvacátém století.

Katolíci, protestanté, Židé, svobodomyšlní, mají všichni stejné právo hájiti své názory neb získávati jim půdu a mají nároky na ochranu zákona, i kdyby sebe ostřeji útočili na své odpůrce. Kdyby útočili na osoby, tyto stejné mohou se dovolati ochrany zákona, avšak volnost projevu, volnost diskuse, musí být v této zemi zachována, neboť ty jediné jsou zárukou svobody. Každý pokus o jeh obmezení jest útok na svobodu vůbe a z této příčiny svoboda řeči i tisku měla by býtí zářívě střežena, i když jest již někdy zneužívána. Zdáli ochrana neb samotná existence nějaké instituce vyžadovala by jich obmezení, tu raději ať celá ta instituce padne. Co jest skutečně zdravé a užitečné, tomu svoboda řeči i tisku jest neublíží.

Budoucnost Ameriky závisí od nynějšího pokolení, jeho povinností jest řešiti problémy, nežli se stanou akutními, jeho povinností jest pečovati, aby tato země zůstala zemí politické i náboženské svobody.

PROJEV ČECHŮ V CHICAGU.

Mimulý týden Vzděl, Beseda J. V. Frič v Chicagu svolala schůzi, na níž se dostavilo asi tisíc krajanů a kde mimo resoluce přijat byl též následující projev, adresovaný americké veřejnosti:

"Shromáždění občanů českého původu, jichž v Chicagu je přes 150,000 a ve Spojených Státech celá osmina národa českého, prohlašuje:

Národ náš věren tradicím první propagátorů pacifismu a světového míru, velkého pedagoga Jana Amose Komenského a krále Jiřího z Poděbrad, ač jeho synové a dnes i oteví zmirají na bojistích donuceni mnoholy násilím, vřazením do rakouské armády, nepřál si války této, jež měla Rakousku dopomoci k nadvládě na Balkáně a měla rostoucí většinu jeho obyvatelstva slovanského původu zkroutit a oslabit.

Čestí Američané jako největší zahraniční větev česká přijevši se proto jménem násilně umlčeného svého národa k projevům Čechů usazených ve Svýcarsku, Francii, Rusku a Anglii a dokumentuje, že je věren myšlence osvobodění všech malých národů a v řadě své osvobození národů slovanských.

Pevně doufáme, že svobodomyšlná Anglie a Francie, k nimž nás poutá ideál pokroku a svobody a slovanské Rusko, k jehož lidu nás pojí krvavá příbuznost, nezapomenou, že vřazením svobody národu česko-slovanskému v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a Slovensku stalo by se po právu národu, který bitvou na Bílé Hoře zstratil svou samostatnost, již užival ku prospěchu osvety ve střední Evropě, již dal první universitu již v r. 1148 a mučednicku svobody svědomí Jana Husa.

Shromáždění naše děkuje vládním francouzské, britské a ruské za vřilné nakládání s Čechy ve Francii, Anglii a Rusku usazenými, s nimiž, ač jsou přirozeně rakouskými poddanými, jedná se jako se spřáteleným národem!

Chceme plně respektovati neutralitu Spojených Států, jak ji formalizoval president této slavné republiky, domníváme se však, že neporušíme ji, prohlásíme-li se pro svrchu uvedený požadavek českého národa, protože národu našemu násilně odňata možnost volnosti projevu.

Protože jsme krajně zaujati pro šíření myšlenky světového míru, jež odpovídá přirozené povaze a tradicím našeho národa, máme za svou povinnost odsouditi zneužívání nejléčhotnějších ideálů lidstva na štvavých schůzkách jako stalo se v těchto dnech v Chicagu a protestovati proti tomuto fari-

zejiskému počínání, jež pod rouškou agitace pro úplnou neutralitu Spojených Států byla vlastně jen agitací proti vládě této republiky a jejímu státnímu sekretáři, jenž v celém světě je znám jako poctivý přívrženec světového míru, stejně jako vláda americká a presidentem Wilsonem v čele."

S duchem tohoto projevu, i když ne úplně s formou, zajisté každý bude souhlasiti a jest k přání, aby v Chicagu více si všimali věci a události, které v této zemi, v naší společné vlasti, se odehrávají. Štěstí válečné na evropských bojistích v koncích rozhodnou armády a finanční zdatnost a síla válečích národů, ale paralyzovatí snahy těch, kdož by ani na okamžik neváhali strhnouti naši zemi do války, aby pomohli kaiserovi k vítězství nad celou Evropou, to jest naší povinností a na tom poli se můžeme uplatnit. — Myslíme, že to povedená "neutralitní" schůze v Chicagu, na níž zpívána "Wacht am Rhein" a prodávány obrazy císaře Viléma, měla býtí ještě rázněji odsouzena v onom českém projevu.

Dnes i slepí vidí, že Němci snaží se terrorisovati americké veřejné muže, kongresníky, senátory a úředníky výkonné, jimž zcela nepokryte vyhrožují politikou "smrti", zdali nebudou jim po válce a z této příčiny jest důležitá, aby americká veřejnost seznáměna byla se stanoviskem Slovanů, na prvním místě se stanoviskem amerických Čechů, s nimiž také dlužno v politice počítati.

"NEVĚDOMÍ" MILLIONÁŘI.

Pod svrchu uvedeným nadpisem omažský "World-Herald" uveřejňuje následující zajímavý článek-ček:

Nevědomost milionářů o společenských poměrech, již osvědčili ve svých výpovědích před industriální komisí, jest velmi ostře kritisována časopisy, které obyčejně byly jejich podporovatelem. Stavění na odív nevědomosti o tom, co jest všeobecně známo všem, kdož čtou denní časopisy, přivedli se v opovržení celé země. Wall Street Journal, mluvě o svědectví Johna D. Rockefellera, ml., praví:

"Pan Rockefeller téměř po desetiletí měl finanční kontrolu Colorado Fuel & Iron Co. Nieměně však dnes jeho vylmouvání se, že nevěděl, jak společnost zachází s dělníky, jest dle všeho tak nářivní jako jest opravdové. Pan Rockefeller měl býtí tak připraven diskutovati, se svého vlastního hlediska, jako p. Lawson byl se svého, o historii uhelných dolů v Coloradu před bitvou u Ludlow."

Pan Morgan dal na jeho tenistýž druh nevědomosti. V jeho svědectví vyskytuje se následující: "Já nevím, zdali \$10 týdně jest postačitelno pro přístavního dělníka. Já nemám žádného mínění o minimálním věku zaměstnání v továrnách. Já nikdy nepřemýšlel o věci dětské práce neb pracovních hodinách. Rozah chudoby stávajícejí ve Spojených Státech nebyl nikdy přiveden k mé pozornosti."

To jest potvrzení toho, co myslíte a lidé veřejně činí říkali posledních dvacet roků. "Veliký oběhod" vážně ohrožuje obecné blaho. Když ohromný průmysl přijde pod kontrolu jednoho muže, jest to naprosto nemožno pro takového muže mít nějakou povědomost o potřebnostech. Všecko to jest svobodno podřízeným, jichž postavení závisí od vydělků. Připomíná to postavení dohlížitele na otrokářské plantážích. Jest to horší nežli ono, neboť plantážníci často zakročili v zájmu o trok, kdežto dle p. Rockefellera a p. Morgana oni neví ničeho o svých zaměstnancích a "jejich poměry nikdy nebyly přivedeny k jich pozornosti."

Potud onen stručný, ale vystižný článek. Ano, jest v něm trefně pověděno, jakým počínáním jest zemí "velký oběhod" a jenom ještě má jmenovaný časopis upozorniti na důležitost dělnických uní, když zaměstnavatelé neví o životě svých zaměstnanců ani tolik jako o životě našich protinožců. Jsou to skoro jediné dělnické unie, jež stojí most velkým oběhodem a industriálnímu otcovství a není tudíž divu, že jsou "velkým oběhodem" sil v očích.

Nemůžete si užít příležitost dobrého jídla a koupě. Oznamujte v Městem Oznamovateli Č. Am. Věstevu.